

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrto leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrto leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. septembra 1896.

Politiški oddelek.

Vidulich.

Višjim državnim pravdnikom v Gorici je imenovan tržaškega državnega pravdnika namestnik g. dr. Štefan Vidulich. To imenovanje je velicega pomena. Državni pravdnik je pri sodišču važna oseba. V katerem jeziku on vloži zatožnico, v tem navadno potem sodišče vse obravnava.

Posebno goriški Slovenci so se poslednji čas večkrat pritoževali, da se njih jezik prezira pri okrožnem sodišču v Gorici, zlasti so se porotne obravnave vršile navadno samo italijanski, naj so zatoženci bili tudi sami Slovenci.

Da take razmere niso naravne in ne pospešujejo pravosodja, je priznal celo pravosodni minister grof Gleispach. Obetal je, da bode po možnosti odpravil vse te nedostatnosti. Mi smo vedeli, da je grofu Gleispachu nemščina jako pri srcu, a iz njegovih govorov v začetku njegovega ministerskega poslovanja smo sklepali, da vsaj italijanskega gospodstva ne bode podpiral. Toda motili smo se. Obljub danih Slovincem še dosedaj nobene ni izpolnil in povod imamo misliti, da nima pravosodni minister dobre volje Slovincem pripomoči do narodne enakopravnosti. Jedenkrat je govoril, da bode gledal z novimi imenovanji in premeščenji doseči pri sodiščih na Primorskem take razmere, da bode mogoče ozirati se na narodno enakopravnost.

Imenovanje novega državnega pravdnika v Gorici je pa nam dokazalo, da so vse to bile le lepe besede. O Vidulichu je občno znano, da ne zna slovenski in da je tudi v Trstu očitno kazal, da je nasprotnik našega naroda. Če tacega moža pošlje vlada za državnega pravdnika v Gorico, je to očitno znamenje, da vlada nima dobre volje izvesti narodne enakopravnosti.

Ko je bil grof Badeni v Ljubljani, je precej laskavo govoril s Slovenci, s katerimi je prišel v dotiko in se je

nam kazal jako naklonjenega. Koliko je bilo v tem iskrenosti, mi ne bomo ugibali, a to pa moramo reči, če bode njegov pravosodni minister tako postopal, kakor postopa doslej, da Slovenci v sedanjo vlado ne moremo dobiti zaupanja.

Pravosodnemu ministru pač tudi ni manjkalo sposobnejših prosilcev, a slovenski juristi se pri imenovanjih očitno prezirajo. Goriški Slovenci bodo sedaj morali biti še hujši boj za narodno enakopravnost. Predsednik goriškega okrožnega sodišča tudi ni prijatelj slovenščini in prepričani smemo biti, da bode odslej pri goriškem okrožnem sodišču se slovenščina še bolj prezirala, kakor poprej.

Minister Gleispach je pa že poprej pokazal na Štajerskem svoje nasprotje do nas Slovencev. Od celjskega okrožnega sodišča je odpravil vse slovenske uradnike, da celo pri južnoštajerskih okrajnih sodiščih je nastavljal Nemce, katerih znanje slovenščine je jako dvomljivo, naj so jo že iskali ali pa ne.

Sedanja vlada je slabša, nego je bila Windischgrätzova. Windischgrätz je bil samo obljubil, da hoče Nemcem in Italijanom varovati njih narodno posest, a Badenijska vlada pa uriva celo nemške in italijanske uradnike na mesta, kjer jih poprej ni bilo. S takimi imenovanji se hoče zapreti pot do narodne enakopravnosti. Da se pa upa vlada s Slovenci tako postopati, ste pa krivi dve stvari. Prvi vzrok je, da smo Jugoslovani v državnem zboru razbiti v več frakcij. Zato ne pridemo v parlamentu v poštev. Drugi vzrok je pa, da se nekateri slovenski poslanci še vedno drže Hohenwartovega kluba, kateri podpira vsako vlado. Na Hohenwarta in na njegov klub se vlada dosti ne ozira, ker ve, da je od te strani popolnoma gotova podpore.

Za to smo mi z veseljem pozdravljali misel, da se zjedinijo Slovenci zopet v jeden klub na Dunaju. Če bi se bilo to zgodilo, bi tako imenovanje, kot je Vidulichovo v Gorici ne bilo mogoče. Zato pa nas vsi razlogi, ki so se navajali proti zedinjenju niso o drugem prepričali, d

nekateri hočejo razpor za vsako ceno, naj ima narod slovenski od tega še tako škodo.

Navajanje verske šole je bilo povse neosnovano, ker noben slovenski poslanec ni odločno proti verski šoli, ako bode le mogoče doseči jo, da bode ob enem tudi narodna. Sicer pa ne vemo, zakaj bi sedaj to vprašanje bilo najedenkrat tako nujno, ko vendar vemo, da se je pod koalicijsko vlado bila s tako lahkim srcem odložila. Sicer pa mi dvomimo, da bi novi državni zbor že imel zato potrebno večino, ako se ne bode v tej stvari doseglo kako sporazumljenje s Čehi. Protoliberalni Nemci nikakor niso vsi za versko šolo, temveč so samo zato, da se otroci v šoli ločijo po veri. Do verske šole bi bilo jedino mogoče priti, če se v tem oziru mej slovanskimi poslanci doseže jedinstvo, in to bode pa mogoče, če se bode pri premembi šolskega zakona oziralo tudi na narodne potrebe.

Treba bode pač še več takih imenovanj, kakor je Vidulichovo, predno Slovenci pridemo do spoznanja, da domači prepir nikomur nič ne koristi, temveč nam le škoduje. Reči pa moramo, da ni upanja, da bi tisti politiki, ki se dandanes upirajo spravi, se kdaj poboljšali. Oni dobro vedo, da je prepir narodu škodljiv, a njim na narodni koristi ni dosti ležeče. Še le narod sam more narediti slogo, če odrine vse, kar bi slogi se ustavljalo, naj je že v tem ali onem taboru. Seveda narod sam še ne bode spoznal kmalu svojih pravih prijateljev in nasprotnikov in izrekel svoje sodbe.

Politični pregled.

Katoliški shod. — Minoli teden je bil avstrijski katoliški shod v Solnogradu. Obnovil je že znane resolucije raznih katoliških shodov. Glede srednjih šol je izrekel zahtevo, da se iz učnih knjig odpravi vse, kar bi utegnilo nasprotovati veri. Pri maturi naj se izprašuje iz veronauka, dijaki, ki so znani zaradi nenravnega življenja ali brezverskega mišljenja, naj se ne puste k maturi. Na shodu se je izrazila nada, da se katoliško vseučilišče osnuje že 1898. leta. V s cijnem oziru je omeniti, da se je shod izrekel za Surni delavnik v rudnikih. Če bodo le tisti posestniki rudnikov, ki so bili na shodu, Surni delavnik zares upeljali. Shod je bil obilno obiskan. Udeležilo se ga je nad 800 udeležencev iz raznih krajev Avstrije. Dunajski krščanski socialisti niso prišli na shod, pač pa so shod brzojavno pozdravili. Na shod baje niso šli iz ozira na narodne Nemce, s katerimi so sedaj v zvezi. Shod se je tudi izrekel za narodno enakopravnost, in deželno samoupravo. To bi dunajskim krščanskim socialistom gotovo ne bilo ugajalo, da so bili na shodu, ker so zadnji čas močno nemškonarodni.

Volitve za deželne zbore. — Na Koroškem utegnejo Slovenci pridobiti jeden mandat v šmohorskem volilnem okraju, v beljaškem in ceovškem volilnem okraju bi tudi bili zmagali konservativci, ako bi bili nemški konservativci kaj delali, a so se zanašali samo na Slovence. V veleposestvu pa agituje knezoškof Kahn sam, a najbrž ne s posebnim uspehom. Na Štajerskem se sedaj vrše prvotne volitve, a iz njih se ne da še nič posneti, kakšen bode izid volitev. Udeležba pri prvotnih volitvah je jako majhna. Kmetje imajo preveč dela in tudi volitvam posebne važnosti ne pripisujejo. Agitacija je res huda, a se suče le okrog stvarij, ki kmeta le malo brigajo. Na Dolenjem Avstrijskem je pa več liberalcev že prestopilo k protisemitom, da le pridejo zopet v deželni zbor.

Nemci in Čehi. — Župan žatskega mesta na Češkem je izdal neki oklic na prebivalstvo, naj svoje otroke pošiljajo le v nemške šole, da se varuje nemški značaj tega mesta in se obvaruje dolžnosti, da bi moralo osnovati češko šolo, kar bi bilo mogoče samo z znatnim zvišanjem občinskih priklad. Tamošnji nemški list pa pravi, da Nemci otrok gotovo ne bodo pošiljali v češko šolo, to bi utegnili storiti le bogato z otroki obdarovani Čehi, kateri so pri Nemcih v službah. Nemško prijateljstvo pa more vse storiti, da se Čehom za to vzame veselje. Tako se preti Čehom, da bi se le onemogočila češka šola. Tako pisanje pač najbolje dokazuje, kdo je zatiran na Češkem. Mi se nadejamo, da se Nemcem ne posreči, da bi pripravili Čehi ob njih pravice.

Rusija. — Ruski car in carica mudila sta se minole dni na obisku nemškega cesarja v Vratislavi. Sprejem carske dvojice od strani nemškega cesarja je bil prisrčen. Prihodnje dni obiščeta car in carica Francosko. To potovanje ruske carske dvojice nima sicer na sebi oficijelnega političnega značaja in ima vir le v aktu uljudnosti, vendar se bo spregovorila o priliki teh posetov marsikatera politiko zadevajoča beseda in v tem tiči važnost potovanja ruskega carja po Evropi. Brezdvomno se s tem močno utrdi evropski mir. Mogočna ruska država ima velik upliv pri drugih in če njen vladar prijazno obišče druge evropske gospodarje, pomeni to veliko. Vkljub velikim zamotanostim na Balkanu se torej z ozirom na prijazne odnošaje evropskih vladarjev ni bati vojske.

Turčija. — Zadnje moritve v Carigradu so bile grozne in zelo obsežne. Dognalo se je, da je bilo ubitih do 7000 Armencev. Turška policija in uradniki, mesto da bi bili svoje mohamedanske ljudi mirili, so jih še ščuvali na Armence. Uboge armenske pare so kar žive, povezane v vreče, metali v morje. Po armenskih hišah je mohamedanska druhal nečuvno ropala. Sedaj je nekoliko mir. Velevlasti so nekoliko pritiskale na turško vlado in zahtevale miru. Le žal, da velevlasti krepkeje ne primejo turške vlade. Pa vsaka stvar ima svojo mejo in konec mohamedanskih grozovitostij in ž njimi tudi Turčije mora priti. — Sultan je na pritisk velevlastij dovolil take reforme za Kreto, da so ž njimi kristijani zadovoljni. Mohamedanci silno divjajo proti vsakim reformam, ker vedo, da bi bili v svojem počenjanju prikrajšani in ker si ne morejo misliti, da bi bili kristijani ž njimi enakopravni. Bati se je, da ne bi mohamedanci s svojim rogoviljenjem proti reformam zavlekli izvedbo teh.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Stropi iz tramov, poprečnikov in stropnikov, potem gornji podje z železno konstrukcijo.

§ 47. Stavbinskemu gospodarju je dano na prosto voljo, uporabljati stropne iz tramov, poprečnikov in stropnikov ali pa stropne, ki se opirajo na železno konstrukcijo.

Kadar se izvolijo stropi iz tramov, tedaj morajo tramovi, merjeni na surovem zidovju, na obeh straneh po 0.15 m sezati v zid, na katerem leže; pri stropih iz tramov se morajo v najvišjem nadstropju čez tramove položiti najmenj 5 cm debeli plohi.

Vsi leseni stropi se morajo z ognja varnim nasipom od tal gorenjega nadstropja osamiti in zlasti oni pod